Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre

Onderwerp: Bezoek aan de kraanvogels van Lac du Der
Datum: 27 oktober 2026
Opgesteld door Fred Emmerik

Net als de "Kranen" naar Lac du Der

Als de vogeltrek begint, lijkt het alsof één vogelsoort voor alle vogelliefhebbers op het netvlies komt: de kraanvogel. Sociale media, groepsapps, e-mails, de Kraanvogel-radar en weet ik wat nog meer laten alles uit de handen vallen. We hebben het alleen nog maar over de tienduizenden 'Kranen' die vanuit Scandinavië via Duitsland en een beetje Nederland naar Frankrijk vliegen. Lac du Der en de directe omgeving is een heel bekende tussenstop voor de kraanvogels. Lac du Der is een heel uitgebreid meer omgeven door een dijk. Er ligt een fietsroute omheen van zo'n 40 km. Dit om maar aan te geven hoe groot het meer is. Links en rechts staan wat kijkhutten die vanwege de drukte soms zelfs bestaan uit twee etages. In de hutten en op de dijk staan vogelaars van diverse nationaliteiten met telescopen, kijkers en camera's. Enorme akkerbouwpercelen rond het meer voorzien de grote grijze vogel van voldoende voer om na een aantal dagen hun reis naar het Zuiden te kunnen vervolgen. Er komen daar zoveel kraanvogels dat de Fransen er zelfs een feestweek van maken. En ja dan kunnen wij niet achter blijven. Dus…..



Hoppa naar Lac du Der

Met elf leden van de werkgroep en twee introducees vertrekken we vrijdag 23 oktober om 07.00 uur in de richting van Frankrijk. Enkele leden hebben een programma in elkaar gezet dat rekening houdt met de kraanvogels en tevens invulling geeft aan de dagperiode. Je moet namelijk weten dat kraanvogels voordat de zon opkomt al van het meer vertrekken in de richting van de graanvelden. Aan het einde van de middag –

voordat de zon weer ondergaat – komen zij in grote groepen – beter gezegd hééééééle grote groepen – weer terug bij het meer.



De tijd daar tussen in is bestemd om te lunchen en om andere meren of gebieden te bezoeken. Kortom: we hebben er zin in en volle goede moed rijden we bij Leende de A2 op richting Frankrijk. Als we zo'n 25 minuten onderweg zijn, komt er een raar bericht binnen in de groepsapp. "Wij verlaten Valkenswaard nu ook". "Uh hoezo? Jullie zijn voor ons vertrokken", is de eerste gedachte die bij ons opkomt. Hoezo dan nu pas uit Valkenswaard vertrekken? De reden is al snel duidelijk. Eén van de leden uit die auto blijkt zijn verrekijker te zijn vergeten. Ja, en een vogelaar zonder verrekijker, dat kan niet. Zoals jullie gewend zijn van ons, noemen we geen namen, maar hij – ja het is een hij - is wel een 'beetje' dom zou een bekende Nederlandse koningin met een Spaans-Argentijns dialect kunnen zeggen. Zelf geeft de betrokken vogelaar aan dat je het moet vergelijken met een trip naar een zwemparadijs en dat je daar dan aankomt zonder zwembroek. Oké. Een vogelaar zonder zwembroek ….. Raar verhaal. Maar goed, zij rijden nu ook en we treffen ze later wel bij de geplande tussenstop in Noord Frankrijk.

Makkelijk rijden is het allerminst. Er is storm, er is veel regen en er is een snoeptrommel in de auto die wel erg lang dicht blijft. Dwars door Luik bevalt ons goed. Er is nog weinig verkeer zo vroeg. Voor de auto die later uit Valkenswaard vertrekt, is dat wel anders. Die krijgen wel te maken met veel langzaam rijdend verkeer.

Net voorbij Luik wordt onze aandacht getrokken door grote stukken van ten minste twee wilde zwijnen die een trip over de snelweg niet hebben overleefd. Eén kop ligt rechts van de weg en kijkt ons heel indringend aan als we passeren. Overigens hebben wij niet het idee dat het zwijn dat bewust doet, want direct na de kop ontbreekt de rest van het lichaam.

Lac de Bairon

We rijden door naar de eerste stop van de trip, waar we watervogels willen bekijken: Lac de Bairon. Het meer van Bairon ligt in het hart van de Ardennen en bestaat uit twee waterpartijen die door een dam van elkaar worden gescheiden. De oude vijver aan de noordwestkant van de dam is een uitstekende plek om vogels te kijken. Al snel zal blijken dat praktijk en theorie niet hetzelfde zijn. Als wij er als tweede auto arriveren staan er al drie leden van de vogelwerkgroep buiten. En zij doen maar één ding: koukleumen. Ze waaien nog net niet uit hun schoenen. Het is er hondenweer. Daar zijn wij niet voor gekomen. Een fatsoenlijke parkeerplaats is er ook niet te bekennen. Als wij zelf onze auto willen keren over een stuk grasveld, komen we nog maar met moeite weg. Het is er spekglad. We trekken snel een conclusie. Dit gaat het niet worden. De andere chauffeurs worden gebeld en we spreken af dat we doorrijden naar het Ibis hotel in Saint Dizier. Dan maar wat vroeger inchecken. We zien de middag wel door te komen.

Eerste bezoek aan Lac du Der

Nadat we ons hebben ingecheckt spreken we af om al om 16.00 uur naar Lac du Der te rijden. Omdat we daar in totaal drie keer naartoe gaan, gaan we vroeger zodat de route direct duidelijk is en we er zeker ook op tijd zijn. Het is slechts een half uurtje rijden.



Onderweg naar Lac du Der kijken we onze ogen uit. Op de route staan misschien wel duizenden kraanvogels in de graanvelden. We moeten er dus wel een keer uit om foto’s te maken. De kou en storm trotserend staan we in de berm van de weg. Al snel valt op dat er weinig licht is voor mooie foto’s. Ook valt op dat kraanvogels helemaal niet zijn gediend van fotografen die hun privacy komen verstoren. Ook als dat op zo’n 100 meter afstand gebeurt. Als je de auto stil zet dan mag je blij zijn dat er een paar blijven staan. Dan maar doorrijden naar Lac du Der.



We hebben geluk. Er zijn nog maar weinig vogelaars als we daar aankomen. De hut met twee etages is 75 meter lopen van de parkeerplaats dus we gaan snel naar binnen. We zijn voorzien van een dikke jas en sommigen ook van een petje of muts.

Als je deze foto bekijkt dan lijkt het daar wel behaaglijk, maar niets is minder waar. De koude wind komt hier van alle kanten en de vloerverwarming zijn ze kennelijk vergeten. Het is er koud. En als je mij niet gelooft, dan zeg ik het nog maar een keer. Het is er koud.

Vanuit de hut zien we heel ver weg al grote groepen kraanvogels staan. Te ver voor een fatsoenlijke foto. Maar ondertussen zien we ook enkele honderden aalscholvers en hele grote groepen knobbelzwanen en verschillende soorten eenden, zoals pijlstaarten, smienten, wilde eenden, krooneenden en wintertalingen. Ook zijn er misschien wel zo’n 200 meerkoeten die dicht tegen elkaar aan de waterrand staan.

Als we hier een half uur staan horen we de luide klanken van binnenkomende kraanvogels. We zien ze niet goed, maar dat geluid is werkelijk indrukwekkend.
Wat kunnen die vogels een kabaal maken. Dat moet je minimaal één keer in je leven meemaken.





Na anderhalf uur in de hut te hebben gezeten en gestaan, vertrekken we naar het Ibis hotel. Op naar een warme maaltijd en een heerlijk glas bier of iets dergelijks. Na het eten pakken enkelen van ons nog een afzakkertje en dan zoeken ook zij hun bed op. Op naar de tweede dag.

Wederom Lac du Der

Nog voordat de wekker gaat zijn de meesten op deze tweede dag alweer wakker. Het is zes uur. Mooie tijd voor een douche en daarna een kop koffie. Omdat iedereen mooi op tijd is, rijden we al voor kwart voor zeven in de richting van Lac du Der. Het is wederom fris maar droog en gelukkig minder wind. Met drieën rijden we achter elkaar onder andere door een bosrijke omgeving. De inzittenden van de eerste auto hebben het even benauwd. Uit de bosjes komt ineens een wild zwijn die ook nog meent te moeten oversteken. Er is gelukkig ruimte genoeg, maar het blijft een rare ervaring. Wat is dat toch met die zwijnen? Mij niet vragen…

Eenmaal bij Lac du Der blijkt al snel dat veel vogelaars de wekker hebben gezet. We zijn zeker niet de eersten en de enigen. Leuk is het om te zien dat er ook ouders met jonge kinderen op de “Kranenshow” afkomen. Jong geleerd is oud gedaan zullen we maar zeggen. Al ruim voordat de zon opkomt, hebben we een stek gevonden om al meteen te genieten van de geluidshow die de vogels brengen. De kraanvogels vliegen al vroeg op om naar de graanvelden te vliegen. Het gaat echt om een continue stroom van (enorme) groepen en in totaal enkele duizenden vogels. Wat een belevenis is dit.





Een sfeerfoto van de ochtend met 'slechts' 80 kraanvogels ver van ons vandaan.



Als het dan wat lichter wordt, zijn enkele van de vogelaars ineens weer duidelijk in beeld te krijgen.

Snel maken we nog een foto van vier van de vijf dames uit de vogelwerkgroep. Helaas is nummer 5 al naar de auto. Geeft niet, doen we het morgen nog maar een keer. Na het bezoek aan de kraanvogels gaan we terug naar ons hotel. Uiteindelijk moet er ook nog ontbeten worden. Hoe houd je het anders vol?



Lac du Temple

De tweede dag hebben we een bezoek aan Lac du Temple op het programma staan. Deze locatie is uitgezocht omdat het bekend is vanwege het grote aantal soorten trekvogels dat hier in het najaar verblijft. Dat belooft dus wat. En dat 'wat' daar blijft het dan ook bij. Als we bij het meer en natuurgebied aankomen, blijkt dat ook hier praktijk en theorie in elk geval vandaag niet met elkaar overeenkomen. We beseffen dat we allemaal verwend zijn doordat we in onze vogeljaren al heel veel hebben gezien, maar hier houdt het al snel op. Hier gaan we geen twee uur rondlopen, want er is nauwelijks aanbod van vogelsoorten. Er is wel een groepje steltlopers (ongeveer 30 exemplaren) dat ons even bezig houdt. We zien ze op grote afstand van ons vliegen en komen er maar niet uit welke soort dit is. De vogels lijken heel erg op drieteenstrandlopers maar die zie je hier niet. Ook hun gedrag lijkt daarop. Na uitgebreid kijken en gissen, geven we ons gewonnen. We komen er niet uit.

Gelukkig weet één van ons – dat is die gast die eerder zonder verrekijker van thuis is vertrokken – nog een stek niet ver weg, waar de kans op grielen groot is. En dan denkt de lezer natuurlijk: "Grielen??? Wat is dat nou weer? Kun je dat eten?". Dat laatste weet je in Frankrijk overigens maar nooit, maar een griel is een heel aparte steltloper die zich onder meer ophoudt in landbouwgebieden. Ik zal maar eerlijk zijn: je bent blij als je hem

ziet, maar eigenlijk is het maar een lelijke vogel. Kijk via de volgende link maar eens op de pagina van Vogelbescherming: https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/griel. De griel valt nauwelijks op maar als je hem toch goed kunt bekijken dan valt vooral zijn gele oog op. Dus op naar de grielen klinkt het adagium.

Eenmaal op de harde weg, worden we wederom met de neus op de feiten gedrukt: wild en autoverkeer gaan niet altijd goed samen. In de berm ligt een 'vers' kadaver van een schitterende vos. De weidevogels zullen het niet helemaal met mij eens zijn, maar het is zonde van zo'n beestje.



Grielen

We gaan op pad naar de locatie met de grielen. Eenmaal aangekomen, zien we daar van alles behalve ….. Er zijn veel putters, kneuen, zwarte roodstaarten, spreeuwen, Turkse tortels en noem maar op, maar niemand kijkt in de gele ogen van een griel.
Maar dat gaat snel veranderen. Twee van onze groep zijn er tussenuit gepiept. En laat één van hen nou de grielen vinden. In eerste instantie zien zij er acht maar dat aantal verandert al snel naar 31 stuks! Een ongekend aantal voor ons in elk geval. Maar er is

één nadeel. Ze zitten ver weg. Wij herkennen ze, maar de meeste mensen zullen dat aan de hand van de volgende foto's nauwelijks doen. Maar ze zijn het echt. En dat maakt onze dag weer goed!



Op deze foto zijn 10 grielen te ontdekken. Ver weg maar ze zijn het echt.



Enkele opvliegende grielen

Lunch en Lac du Der

Veel tijd voor de lunch maken we met elkaar niet vrij. Iedereen heeft wel wat te eten bij zich en anders delen we. Wat staat er nu weer op de rol: Lac du Der. Ons derde en tevens laatste bezoek van deze trip. In de directe omgeving bezoeken we eerst nog twee andere meren. Tot onze verbazing zien we hier een oeverzwaluw en boerenzwaluwen vliegen. Er zijn gelukkig wat meer watervogels nu met helaas ook een wintertaling met een kapotte onderste snavel. Hoelang zal die vogel het nog volhouden?

Voordat de zon ondergaat staan we weer bij Lac du Der. We zien en horen vooral weer grote groepen kraanvogels het meer naderen voor de nacht. Gelukkig maar weer. Ondertussen maken we ook een foto van de vijfde dame van onze werkgroep maar ook van de dame die als introducee is meegekomen en die nog even voor paparazzi speelt.





De middag van de tweede dag wordt met een verrassing afgesloten. Eén van ons houdt geheel op rijm een toespraak om de chauffeurs en organisatoren van het weekend te bedanken. Normaal zou je zeggen dat daarop gedronken moet worden, maar dat is nu ingeruild voor een heerlijk diner. Er is daarna nog ‘even’ tijd voor een afzakkertje, waarna we ons bed opzoeken om uiteindelijk weer fris aan de terugreis te kunnen beginnen. En we hebben mazzel: we kunnen een uurtje langer slapen.



De laatste dag

De laatste ochtend ontbijten we wat later, maar uiteindelijk zijn we om 08.45 uur klaar voor vertrek. Het regent weer eens en de weergoden melden ons via de app dat het zo nog wel twee uurtjes doorgaat. Ondanks dat spreken we toch af dat we elkaar weer ontmoeten bij het meer van het Réserve Naturelle Régionale de Lachaussée. Dit natuurgebied ligt op de route naar huis dus als het lukt, gaan we daar nog een keer ons geluk beproeven.

De inzittenden van onze auto maken onderweg nog snel gebruik van de muren van een kerkhof om kraanvogels te bespieden. De auto kan mooi uit beeld worden geplaatst en zelf vallen we ook nauwelijks op. We schieten hier nog snel wat foto’s en enkele video’s

van kraanvogels op het veld. Ook deze groepen bestaan uit zowel jonge als volwassen exemplaren. Duidelijk is te zien dat de jongen nog een bruine kop hebben.



Nadat we zo'n anderhalf uur hebben gereden, treffen we elkaar dus weer bij een op zich mooi natuurgebied. Er is een Fransman aanwezig die ons er nog snel op wijst dat ook hier kraanvogels verblijven naast een groot aantal andere watervogels. We zien inderdaad nog wel enkele soorten eenden en reigers langs het water. Ook een ijsvogel laat zich zien en horen. Het is alsof de kraanvogels weten dat wij hen gaan verlaten, want nog snel komt een groep van 8 exemplaren over ons heen gevlogen. Dank 'kranen'.

Het is ook hier een snelle stop, want het gaat weer regenen. We houden Frankrijk voor gezien en vertrekken naar huis. En geheel volgens plan is uiteindelijk iedereen ruim voor 16.00 uur weer thuis. We zijn allemaal weer indrukken rijker. We hebben herinneringen gemaakt en weten in elk geval zeker dat we het best enkele dagen met elkaar vol kunnen houden. Daar is vooraf overigens niet één keer twijfel over uitgesproken.

Afsluiting

Natuurlijk kunnen vogelaars het niet laten om bij te houden welke soorten zij onderweg allemaal hebben waargenomen. Dat zijn voor ons toch 81 soorten. Geen gek resultaat. In de bijlage bij dit verslag zijn de soorten opgenomen die we gezien en/of gehoord hebben. En één ding is zeker: daar horen de kraanvogels ook bij.

We gaan ons nu weer voorbereiden op een trip in eigen land, want ook in de wintermaanden is hier volop te zien.

Iedereen (behalve de weergoden) hartelijk dank voor een heel gezellig en inspirerend weekend. Volgens mij hebben we er allemaal van genoten.



Zicht op Lac du Der

Bijlage 1:

overzicht waargenomen vogelsoorten

Aalscholver
Blauwe kiekendief
Blauwe reiger
Boerenzwaluw
Boomklever
Boomkruiper
Bruine Kiekendief
Buizerd
Ekster
Dodaars
Fuut
Gaai
Geelpootmeeuw
Gele kwikstaart
Graspieper
Grauwe gans
Griel
Grijze wouw
Groene specht
Grote bonte specht
Grote gele kwikstaart
Grote zilverreiger
Holenduif
Houtduif

Huismus
IJsvogel
Kauw
Keep
Kievit
Kleine mantelmeeuw
Kleine zilverreiger
Kneu
Knobbelzwaan
Koereiger
Kokmeeuw
Koolmees
Koperwiek
Kraanvogel
Krakeend
Kramsvogel
Krooneend
Meerkoet
Merel
Nijlgans
Oeverzwaluw
Pijlstaart
Pimpelmees
Pontische meeuw

Putter
Regenwulp
Rode wouw
Roek
Roodborst
Scholekster
Sijs
Slobeend
Smient
Sperwer
Spreeuw
Staartmees
Stadsduif
Steenuil
Torenvalk
Tafeleend
Tjiftjaf

Turkse tortel
Veldleeuwerik
Vink
Waterpieper
Watersnip
Wilde eend
Winterkoning
Wintertaling
Witte kwikstaart
Wulp
Zanglijster
Zilvermeeuw
Zwarte kraai
Zwarte roodstaart
Zwarte specht
Zwarte wouw
Totaal: 81 soorten